

การนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผล
ต่อผู้รับสารในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์

Present Fake News by the Mass Media in Public Attitudes and
Ethics in the Digital Media That Affects Reciver in Nakhon Sawan Area

เกศินี บัวดีศ¹ ภัทรพงศ์ เหล่าไพโรจน์²

Kesine Buadit, Phattarapong Laophairot

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแหล่งข่าวและการรายงานข่าว รวมทั้งศึกษาการปรับตัวขององค์กรกำกับดูแลวิชาชีพสื่อต่อการกำหนดกรอบ จรรยาบรรณ แนวทางปฏิบัติของสื่อในการใช้สื่อออนไลน์ และการศึกษาจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว เรื่อง การนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อผู้รับสารในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ บุคลากร นักศึกษา ประชาชนทั่วไป จำนวน 400 คน การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง แก่ นักวิชาการ นักข่าวและนักปฏิบัติการทางนิเทศศาสตร์ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้คือ 1) แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “การนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อผู้รับสารในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์” 2) สัมภาษณ์นักวิชาการ นักข่าวและนักปฏิบัติการทางนิเทศศาสตร์ใช้แบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลทัศนคติข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อผู้รับสาร พบว่า มาจากแหล่งโทรทัศน์ วิธีการตรวจสอบข่าวจากแหล่งข่าว จากต้นตอของแหล่งข่าว 2) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว คือ ข่าวที่เสนอในสื่อออนไลน์ สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ 3) กระบวนการของการส่งข่าว ส่งข่าวออฟไลน์ เป็นไปตามกระบวนการของสำนักข่าว แต่ทางออฟไลน์มี กองบรรณาธิการคอยตรวจสอบ ข้อมูลก่อนออก ด้านประเด็นในการทำข่าว ขึ้นอยู่กับนโยบาย แต่ละสถานี หรือสำนักข่าว นโยบาย มีความเท่าเทียมกัน ทุก ๆ สื่อ ไม่มีการเลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการนำเสนอข่าว ด้านหากพบประเด็นข่าว เช่น ข่าวปลอม ข่าวลวง มีการกลั่นกรองข่าว แต่ต้องระวังตัวผู้ปล่อยข่าว ผู้ใดปล่อยข่าว ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะขั้นตอนที่

Received: 2020-11-02 Revised: 2020-12-25 Accepted: 2021-01-06

^{1 2} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaopraya University. E-mail: lakmas1701@gmail.com

ขาดไปคือ "การวิเคราะห์ข่าว" ก่อนเผยแพร่ หากเป็นนักข่าว มีกองบรรณาธิการเป็นผู้คัดกรองข่าว
ป้องกัน

คำสำคัญ (Keywords): การนำเสนอข่าว; สื่อมวลชน; จรรยาบรรณ; สื่อ; ยุคดิจิทัล

Abstract

This research aims to study news sources and news reports, as well as to study the adaptation of media professional regulators to the framing. Code of Conduct, Media Practices, Online Media Use, and Ethics and Ethics studies of the media in news presentations, regarding the presentation of fake news of the press in attitude to the code of conduct in the digital media age affecting recipients in Nakhon Sawan province. The target audience in this research Teachers, staff, staff, students 400 people interview educators, academics, journalists and journalists. 1) Research questionnaire on "presenting fake news of the press in attitude to the code of conduct in the digital media age affects recipients in Nakhon Sawan province". Journalist and communications practitioner Using seven questionnaires, the statistics used to analyze the data include the percentage (%) average ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.) It was found to be from a TV source. 2) Public satisfaction with the ethics and ethics of the media in the presentation of the news is that the news presented in the online media can prove verifiable. Information before exiting The issues of news, depending on the policy, each station or news agency, the policy is equal, every media is not selected by either party to present the news. Catchy News The news is scrutinized, but be careful of the reporter, who releases the news, who is responsible, associated with it, especially the missing steps are "news analysis" before publishing. If you're a journalist, there's an editorial to screen the defense news.

Keyword: Presentation; News Media; Ethics; Digital

บทนำ (Introduction)

ยุคของสังคมในกระแสความเป็นข่าวสาร ข้อมูลมากมายที่ผ่านเข้ามาในแต่ละวัน กลายเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตในแต่ละวัน สื่อเก่าแก่หรือดั้งเดิมและแม้กระทั่งอย่างกระแส สื่อใหม่ ที่ได้เพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการส่ง ได้อย่างคล่องตัว เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อใหม่ เช่น ยูทูป เฟซบุ๊ก ไลน์ twitter IG ถือว่า เป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อในการส่งข้อมูลข่าวสารจากแหล่ง

สารไปยังผู้รับสาร ประกอบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยก้าวล้ำทำให้เราได้รับทราบข่าวสารอย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

“ประเด็นความห่วงใยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการส่งข้อมูล ข่าวสาร ข้อความ ความคิด ความเห็น ผ่านเครือข่ายสื่อสังคม ที่ทำให้เกิด “ภาพเสมือนจริง” ที่แยกไม่ออกระหว่าง ความจริง กับความเท็จ การที่ผู้ส่งสารซึ่งจะเป็นใครก็ได้ในสังคมนี้ สามารถส่งสารไปยังมวลชนได้ด้วย ความรวดเร็วในฉับพลันทันที ในขณะที่ผู้รับสารก็อาจขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราว หรือประเด็นที่ กล่าวถึง แล้วเชื่อหรือส่งต่อข้อความนั้นไปยังบุคคลอื่นๆ โดยขาดจิตสำนึกความ รับผิดชอบ ก็ นับเป็นอันตรายไม่น้อยไปกว่าโอกาสของผู้คนที่ จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือทำให้ โฉมหน้าของการ รายงานข่าวเปลี่ยนไป” นอกจากนี้ประเด็นเรื่องของ สื่อ “ตัวจริง” และ “ตัวปลอม” เข้าไปใช้ เครื่องมือที่ว่า สื่อสารข้อมูลไปยังสาธารณะกันมากขึ้น ข่าวลือ ข่าวปล่อย ข่าวที่สร้างความเสียหาย ให้เกิดขึ้น ต่อการรับข้อมูลข่าวสารและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และบางกรณีลูกกลมเป็นกระแสที่ ผิดใน สังคม ซึ่งการแพร่กระจายของข้อมูลบิดเบือนที่รวดเร็วนี้เป็นปัญหาสำคัญที่องค์กรด้านวิชาชีพ สื่อให้ความสำคัญจนต้องมีการร่างกรอบจริยธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติในการรายงานข่าวผ่านสื่อ สังคมและสื่อออนไลน์ด้วย อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลขององค์กรวิชาชีพเป็นในลักษณะที่ สมาชิก สมัคใจในการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด ดังนั้นการดูแลเรื่องจริยธรรมก็มีข้อจำกัด อยู่เช่นกัน

ประเด็นสำคัญตามกรอบจริยธรรมที่นักวิชาการมองว่าต้องมีการตรวจสอบใน รายละเอียดและปรับแนวทางจริยธรรมในการปฏิบัติให้เหมาะสมกับลักษณะของสื่อออนไลน์ และ สื่อสังคม ประกอบด้วยประเด็นสำคัญคือ ประเด็นการรักษามาตรฐานความน่าเชื่อถือของการรายงาน ข่าวท่ามกลางข้อมูลที่ไหลอยู่ในวงจรวาจาจำนวนมาก ประกอบด้วยข้อความที่ เป็นความเห็น ข้อมูลที่ตรวจสอบได้และยังตรวจสอบไม่ได้ ตลอดจนข่าวลือ ผู้สื่อข่าวและ องค์กรสื่อจะอย่างไร ในการรักษาความน่าเชื่อถือในการใช้ข้อมูลและการรายงานข้อมูลผ่าน สื่อออนไลน์และสื่อสังคม ประเด็นในเรื่องการตอบสนองความต้องการของผู้อ่านที่เลือกในสิ่ง เฉพาะความสนใจ การดึงดูด ความสนใจของผู้อ่าน/ผู้ชมข่าว และแรงกดดันทางธุรกิจที่สื่อต้อง หารายได้เพื่ออยู่รอด นำไปสู่แรง กดดันในการตัดสินใจระหว่างการนำเสนอข่าวที่รักษา มาตรฐานของจรรยาบรรณสื่อกับเรื่องราวที่ เป็นกระแส มีอารมณ์ความรู้สึก หรือ “ดราม่า” รวมถึงประเด็นในเรื่องการใช้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ และสื่อสังคมที่มีอยู่ทั่วไปกับหลักของลิขสิทธิ์ และสิทธิส่วนบุคคลในการนำข้อมูลมาใช้เผยแพร่ต่อ สาธารณะ และที่สำคัญคือ ท่ามกลางการนำเสนอข้อมูลแบบข้ามสื่อ หลากสื่อ นั้น การรักษาคุณค่า ข่าว และความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าว องค์กรสื่อและผู้สื่อข่าวอย่างไร

คณะผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ได้ดังต่อไปนี้ (1) การนำเสนอ ข่าวจริง ความรวดเร็วกับข่าวปลอม ข่าวนั้นๆ มีความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงไร (2) กรอบปฏิบัติทางวิชาชีพซึ่งกำหนด โดยองค์กรสื่อและองค์กรกำกับดูแลด้านวิชาชีพสื่อที่มีการ กำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติของ ด้านวิชาชีพเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับผู้สื่อข่าว (3) การศึกษา จริยธรรมสื่อสังคมในการนำเสนอข่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Methods)

1. เพื่อศึกษาแหล่งข่าวและการรายงานข่าว
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวขององค์กรกำกับดูแลวิชาชีพสื่อต่อการกำหนดกรอบจรรยาบรรณ แนวทางปฏิบัติ ของสื่อในการใช้สื่อออนไลน์
3. เพื่อการศึกษจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Method)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสม (Mixed Method) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง (In-dept Interview) ได้แก่ นักวิชาการ นักข่าว นักปฏิบัติการทางนิเทศศาสตร์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรเขตพื้นที่นครสวรรค์ จำนวน 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม เรื่อง “การนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อผู้รับสารในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์” เป็นแบบสอบถามแบบรายการ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแหล่งข่าวและการรายงานข่าวประกอบด้วยขอคำถามในดานแหล่งข่าว การรับทราบข้อมูลของข่าว วิธีการตรวจสอบข่าว จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปรับตัวขององค์กรกำกับดูแลวิชาชีพสื่อต่อการกำหนดกรอบ จรรยาบรรณ แนวทางปฏิบัติของสื่อในการใช้สื่อออนไลน์ ด้านความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว จำนวน 7 ข้อ และตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว แบบประมาณคา (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับการยอมรับแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 9 ข้อ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์ การวิจัยแบบสัมภาษณ์ (In-dept Interview) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล อาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ นักศึกษา ประชาชนทั่วไป แม่บ้าน และสุ่มเก็บข้อมูลประชาชนทั่วไป ที่ตลาดศรีนคร

ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยสัมภาษณ์นักวิชาการ นักข่าว นักปฏิบัติการในสายนิเทศศาสตร์ จำนวน 7 ท่าน โดยใช้คำถามปลายเปิดในแนวคำถามเดียวกันในกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมา ดำเนินการขออนุญาตและนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์มีการแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยการจดบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และลงไปในแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง และนำข้อมูลที่ได้ออกมาเรียบเรียงเนื้อหา

5.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำมาใช้โปรแกรมสำเร็จรูป spss สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับบรรณาธิการในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อผู้รับสารในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 และรองลงมาเป็นชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ช่วงอายุ 20-25 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมา ช่วงอายุ 36-40 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 และรองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 22 คน และลำดับสุดท้ายคือ จบการศึกษามัธยมต้น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ตามลำดับ อาชีพส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และรองลงมา คือ ค้าขาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 และลำดับสุดท้าย คือ อาจารย์ และนักศึกษา จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตามลำดับ

ทัศนคติข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับบรรณาธิการในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อผู้รับสาร พบว่า ส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารจากแหล่งโทรทัศน์ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และรองลงมาคือ วิทยุ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และลำดับสุดท้าย คือ Facebook จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่เมื่อทราบข้อมูลของข่าว แล้วดำเนินการ รับทราบข่าวสารก่อน จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 และรองลงมา รับทราบค้นหาข้อมูล วิเคราะห์ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 และลำดับสุดท้าย คือ รับทราบข้อมูลและส่งต่อข้อมูล จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่เหตุผลในการส่งข่าวต่อ ข้อมูลกำลังเป็นประเด็นในสังคมหรือกระแสความนิยม จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 และรองลงมา ข้อมูลนั้นมีผลกระทบต่อตัวเอง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และลำดับสุดท้าย คือ ส่งผลต่อกระทบต่อตัวเอง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17 คน ตามลำดับ

ส่วนใหญ่มีวิธีการตรวจสอบข่าวจากแหล่งข่าวจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62 และรองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และลำดับสุดท้าย คือวิทยุ จำนวน 37 คน คิดเป็น 9.2

ส่วนใหญ่ข่าวที่มีความเสี่ยงกับการ เป็นข่าวลวง ข่าวปลอม คือ ข่าวการเมือง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.25 และรองลงมา คือ ข่าวดาราศาสตร์ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และลำดับสุดท้าย ข่าว อาชญากรรม จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.75 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่ทัศนคติข่าวประเภทใดที่มีความเสี่ยงที่จะ เป็นข่าวปลอมข่าวลวง ที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ง่าย คือข่าว การเมือง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 และรองลงมา คือ ข่าวเศรษฐกิจ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และลำดับสุดท้าย คือข่าวบันเทิง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามในความคิดของสถานีสามารถเสนอข่าวได้รวดเร็ว สถานีหรือแหล่งข่าว คือ ไทยรัฐ จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 และรองลงมา สถานีช่อง 3 จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 และลำดับสุดท้าย คือ สถานีไทยพีบีเอส จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามทัศนคติการนำเสนอข่าว ปลอมของสื่อมวลชนใน

ทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัล

ความน่าเชื่อถือของข่าว แหล่ง ข่าว	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ข่าวในหน้าสื่อออนไลน์อย่าง Facebook มี ความน่าเชื่อถือ	282	71	113	21
2.หากที่พบว่าข่าวนั้นผิดปกติ ท่านแจ้งต่อหน่วยงาน	303	97	76	24
3.ข่าวที่บิดเบือนจากความเป็นจริง ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว	322	75	81	19
4.การนำเสนอข่าว สั้น ยาว มีผลต่อความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว	288	72	112	28
5.หากเจอข่าวปลอม ข่าว ท่านแจ้งต่อหน่วยงาน	292	73	108	27
6.ข่าวที่ดี คือไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชน	329	71	82	18
7.ข่าวปลอมมีทั้งด้านดี ไม่มีดี	265	66	135	33.75

จากตารางที่ 1 พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามตามทัศนคติการนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัล คือ ตอบว่า ใช่ ในเรื่อง ข่าวที่ดี คือไม่

เกิดผลต่อกระทบต่อประชาชน จำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงคือ มาข่าวที่บิดเบือนจากความเป็นจริง ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และลำดับสุดท้าย คือ หากที่พบว่าข่าวนั้นผิดปกติ ท่านแจ้งต่อหน่วยงาน จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 97 และตอบว่า ไม่ใช่ คือ ข่าวในหน้าสื่อออนไลน์อย่าง Facebook มีความน่าเชื่อถือจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 21 รองลงมา คือ ข่าวที่ดี คือไม่เกิดผลต่อกระทบต่อประชาชนจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และลำดับสุดท้ายคือ ข่าวที่บิดเบือนจากความเป็นจริง ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 19 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
12.จริยธรรม จรรยาบรรณของนักข่าว	2.68	2.54	ปานกลาง
13.ท่านคาดหวังว่านักข่าวมีความเป็นกลางในการนำเสนอข่าว	2.48	1.16	ปานกลาง
14.ข่าวที่เสนอในสื่อออนไลน์ สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้	3.01	0.8	ปานกลาง
15.นักข่าวที่ดี นำเสนอข่าวจริง ไม่สร้างข่าวขึ้นเอง	2.79	0.89	ปานกลาง
16.นักข่าวไม่สร้างกระแส ความเป็นข่าว	2.74	1.11	ปานกลาง
17.หากข่าวเจอข่าวปลอม ท่านแชร์หรือไม่	2.64	0.91	ปานกลาง
18.หากเสนอข่าวผิดพลาด นักข่าวมีการแก้ไขได้ทันทีในเวลาเร่งด่วน	2.92	0.84	ปานกลาง
19.มีหน่วยงานที่กลั่นกรองก่อนข่าวถูกนำเสนอในสื่อต่าง ๆ	2.86	0.83	ปานกลาง
20.ความเป็นกลางมีผลกระทบต่อการทำงานหรือไม่	2.93	1.50	ปานกลาง
ภาพรวม	2.78	1.17	

จากตารางที่ 2 ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถาม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว คือ ข่าวที่เสนอในสื่อออนไลน์ สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ ระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยสูง ($\bar{x} = 3.01$,S.D = 0.8) รองลงมา คือ ความเป็นกลางมีผลกระทบต่อการทำงานหรือไม่ ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.93$, S.D = 1.50) และหากเสนอข่าวผิดพลาด นักข่าวมีการแก้ไขได้ทันทีในเวลาเร่งด่วนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.92$, S.D = 0.84) ตามลำดับ

อภิปรายผลสรุปผล (Research Discussion)

จากการศึกษาการนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนในทัศนคติกับจรรยาบรรณในยุคสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อผู้รับสารในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แหล่งข่าวและการรายงานข่าว พบว่า รับทราบข่าวสารจากแหล่งโทรทัศน์ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และรองลงมา คือ วิทยุ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และลำดับสุดท้าย คือ Facebook จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลธิดา สายพรหม (2563: 29-30) ผลการวิจัยพบว่า หลักคุณค่าข่าวที่มีผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ ในทัศนะของสื่อมวลชน ได้แก่ 1) ความสนใจ 2) ความใกล้ชิด 3) ผลกระทบ 4) ความขัดแย้ง และ 5) ความแปลก ส่วนทัศนะของนักวิชาการเห็นว่า ควรเน้นด้านผลกระทบของข้อมูลที่น่าเสนอ และประโยชน์ต่อส่วนรวมและบุคคลเป็นสำคัญ การตรวจสอบข้อมูล ทั้งในทัศนะของสื่อมวลชนและนักวิชาการเห็นตรงกันใน 2 วิธี ได้แก่ 1) หาต้นทางผู้โพสต์ และ 2) ตรวจสอบจากแหล่งอื่น โดยสื่อมวลชนตรวจสอบจากความคิดเห็นเพิ่มเติม ส่วนนักวิชาการเสนอให้มีระบบการได้มาซึ่งข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยวิธีคร่าวๆ ของสื่อ ซึ่ง รูปแบบการใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ในทัศนะของสื่อมวลชน มี 3 ลักษณะได้แก่ 1) เสนอเป็นข่าวเหตุการณ์โดยไม่ต้อยอ 2) ใช้เป็นแหล่งข่าวปฐมภูมิ และ 3) ใช้ประกอบการนำเสนอ ส่วนทัศนะของนักวิชาการพบว่า ควรใช้เป็นแหล่งข่าวปฐมภูมิและประกอบการนำเสนอ โดยต้องสะท้อนปัญหา และนำไปสู่การแก้ปัญหา

2. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปรับตัวขององค์กรกำกับดูแลวิชาชีพสื่อต่อการกำหนดกรอบ จรรยาบรรณ แนวทางปฏิบัติของสื่อในการใช้สื่อออนไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่หากพบว่าข่าวนั้นผิดปกติ ท่านแจ้งต่อหน่วยงาน ร้อยละ 97 รองลงมา คือ ข่าวที่บิดเบือนจากความเป็นจริง ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว ร้อยละ 75 และประเด็นสุดท้าย เท่ากันคือ เรื่อง ข่าวในหน้าสื่อออนไลน์อย่าง Facebook มีความน่าเชื่อถือและ ข่าวที่ดี คือไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชน ร้อยละ 71 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิกา หนูสม (2561) เรื่องลักษณะของข่าวปลอมในประเทศไทยและระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมบนเฟซบุ๊กของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของข่าวปลอมในประเทศไทยและระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมบนเฟซบุ๊กของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เริ่มด้วย วิธีการเก็บข้อมูลจำนวนข่าวปลอมที่พบบนเฟซบุ๊ก แล้วมาจำแนกประเภทและรูปแบบเนื้อหาของข่าวปลอม จากนั้นนำข่าวปลอมที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยละเอียด ลำดับถัดมาคือสำรวจระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมของผู้รับสาร และสิ่งที่ทำให้ผู้รับสารหลงเชื่อข่าวปลอมบนเฟซบุ๊ก ด้วยแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 400 ชุดผลการวิจัย พบว่า 1) ประเภทของข่าวปลอมที่พบมากที่สุดในการเก็บข้อมูลคือข่าวปลอมที่ถูกสร้างขึ้นอย่างสมบูรณ์ (Bogus) และรูปแบบเนื้อหาของข่าวปลอมที่พบมากที่สุดคือ เนื้อหาที่ประดิษฐ์ขึ้น (Fabricated Content) โดยมีเจตนาในการสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นข่าวปลอมที่สมบูรณ์ แบบเนียนที่สุด มีเนื้อหาที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ทั้งหมด ทั้งภาพ พาดหัวข่าว เนื้อหา และข้อมูลที่ปรากฏในข่าว สร้างขึ้นมาเป็นข่าวปลอมทั้งสิ้น 2) ระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในระดับการเข้าถึง การวิเคราะห์ และการประเมินในระดับมาก ส่วนในระดับการสร้างสรรค์นั้นกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในระดับน้อยที่สุด 3) ส่วนประกอบของข่าวที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เชื่อถือในระดับมาก คือข่าวที่มีแหล่งข่าวเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ บนสื่อสังคมออนไลน์ที่ทำให้เชื่อถือข่าวนั้นในระดับมาก เพราะเป็นข่าวที่ถูกนำเสนอบนหน้าเว็บไซต์ของเฟซบุ๊กบ่อยๆ และผู้รับสารเชื่อข่าวที่สามารถหาเหตุผลมาสนับสนุนความเชื่อของตนเองได้เสมอ

3. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว ผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อในการนำเสนอข่าว คือ ข่าวที่เสนอในสื่อออนไลน์ สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ ($\bar{x} = 3.01, S.D = 0.8$) ความเป็นกลางมีผลกระทบต่อการทำงานหรือไม่ ($\bar{x} = 2.93, S.D = 1.50$) และน้อยที่สุด หากเสนอข่าวผิดพลาด นักข่าวมีการแก้ไขได้ทันทีในเวลาเร่งด่วน ($\bar{x} = 2.92, S.D = 0.84$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภา เอื้ออมรรณิช, (2561) สื่อสังคมออนไลน์กับการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน พบว่า อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน การเกิดขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทต่อทุกภาคส่วน ไม่เว้นแม้แต่งานข่าว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันผู้รับสารเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก มีการกดไลค์ กดแชร์ข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้สื่อมวลชนที่เป็นสื่อหลักต้องปรับตัวในการนำเสนอข่าวสารเพื่อแข่งขันกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นช่องทางหนึ่งในการหาประเด็นข่าวของสื่อมวลชน แต่สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวสารในมุมมองที่แตกต่าง โดยจุดเด่นของสื่อมวลชนคือ ความน่าเชื่อถือ การนำเสนอข่าวในเชิงลึก รวมถึงการเข้าถึงแหล่งข่าวที่ดีกว่าสื่อสังคมออนไลน์ หากสื่อมวลชนสามารถนำเสนอได้ในมุมมองที่น่าสนใจและดึงดูดผู้รับสารให้เลือกรับข่าวสารจากสื่อมวลชนได้ก็สามารถนำเสนอข่าวอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ยุคสื่อสังคมออนไลน์เฟื่องฟู

ส่วนเรื่องจริยธรรม หรือจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในทัศนคติ ทางสายวิชาการและสายวิชาชีพ เห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้านกระบวนการของการส่งข่าวส่งข่าวออนไลน์และออฟไลน์ ไม่แตกต่างกัน ส่งข่าวออนไลน์ มีกระบวนการของสำนักข่าว แต่ทางออฟไลน์มี กองบรรณาธิการคอยตรวจสอบ ช่วยตรวจสอบข้อมูลก่อนออก ตลาดที่เสพข่าว ด้านประเด็นในการทำข่าว ขึ้นอยู่กับนโยบาย แต่ละสถานี หรือสำนักข่าว นโยบาย มีความเท่าเทียมกันทุก ๆ สื่อ ไม่มีการเลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการนำเสนอข่าว ด้านหากพบประเด็นข่าว เช่น ข่าวปลอม ข่าวลวง มีการกลั่นกรองข่าว แต่ต้องระวังตัวผู้ปล่อยข่าว หากผู้มีนั้นเป็นผู้ปล่อยข่าว ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ หากเป็นนักข่าว มีกองบรรณาธิการเป็นผู้คัดกรองข่าวป้องกันอยู่แล้วไม่แชร์และแจ้งหน่วยงานให้ตรวจสอบ เช่น ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ศูนย์ข่าวร่อนแชร ด้านคุณภาพของข่าวที่

นำเสนอ นั้น ทำข่าวคุณภาพของข่าว เพื่ออะไร มีประโยชน์ หากเป็นแบบรสนิยม เคารพสิทธิผู้อื่น เลือกใช้ภาพ ภาษา ที่เหมาะสม ดูความรอบคอบ บริบทของข้อมูล คือ content เนื้อหาเป็นหลัก เช่น How Why มุมมองความแตกต่าง หรือ ความแปรผันอื่น ๆ เช่น รายได้ หรือสำนักก็อาจ เช่น การให้ข้อมูลที่เยอะหลายหลาก เชิงลึก ด้านการเสนอข่าวอย่างรวดเร็ว มีผลเสียต่อการนำเสนอข่าวปลอม เพราะสถานการณ์ ปัจจุบันคุณภาพของข่าวมาพร้อมกับการแข่งขันสูง ทำให้มีความเสี่ยง หรือบางคนอาจไม่เข้าใจ หากไม่ได้เรียนสายนิเทศศาสตร์ ก็อาจเข้าใจผิด จึงทำให้การนำเสนอข่าว ภาพ อาจบิดเบือน หรือ เข้าใจผิด ได้เพราะไม่รู้หลักจริยธรรมของสื่อมวลชน ด้านการเสนอข่าวอย่างรวดเร็ว ในการช่วงชิงพื้นที่ การแข่งขัน กระแส ความเร็วในการคัดกรอง การแพร่กระจายข่าว สำนักข่าว ลงข่าวประเภทไหน อย่างเพ่ง ด้วยความเป็นมืออาชีพ ในการคัดกรองข่าวก่อนนำเสนอ ด้านความคิดเห็นในเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณมีผลกระทบต่อสายงานที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อกฎหมาย เคารพสิทธิผู้อื่น มีผลอย่างมาก ขึ้นอยู่กับรสนิยม หากเป็นนักข่าวมืออาชีพ มีแนวปฏิบัติ ความถูกต้อง ความเป็นกลางในการนำเสนอข่าว มีบรรณาธิการ คัดกรองข่าว ความรวดเร็ว ในบางองค์กร อาจมีแนวร่วม เพื่อความอยู่รอดขององค์กร แต่ต้องทำด้วยความสมัครใจ ด้านทัศนคติจริยธรรมของสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอข่าว ควรปฏิบัติ เช่น ยึดหลักของจริยธรรมของสื่อมวลชน สะท้อนภาพข่าวของสังคม รายได้ มีหลายช่องทางในการนำเสนอข่าว ความนักข่าวมืออาชีพ แนวทางปฏิบัติ ความถูกต้อง ความเป็นกลาง ในการนำเสนอ ภาพ ข้อความ การเขียนพาดหัว มีบรรณาธิการดูแล คัดกรองข่าว ความรวดเร็วในการนำเสนอ มีความสุ่มเสี่ยง มีความผิดพลาดมีโอกาส ต้องระมัดระวัง ความอ่อนไหว take side จงใจให้ร้ายฝ่ายฝ่ายหนึ่ง ส่วนข่าวอื่น ๆ ไม่ค่อยกระทบ แต่ละสำนักข่าว มีแนวปฏิบัติ ที่จะนำเสนอข่าวอย่างไร เช่น การขึ้นนำประเด็น ความเคร่งครัดในมาตรฐานทางวิชาชีพ แม้จะเผยแพร่ในช่องทางใดก็ตาม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทียนทิพย์ เดียวกี (2559) เรื่อง จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อในการนำเสนอข่าวยุคดิจิทัล พบว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งเข้ามาเปลี่ยนบทบาทและรูปแบบ การนำเสนอข่าว โดยมีช่องทางที่สื่อมวลชนสามารถรายงานข่าวได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็น สื่อ โซเชียลมีเดีย ต่างๆ ทั้ง เฟซบุ๊ก (Facebook) และ ทวิตเตอร์ (Twitter) ซึ่งความรวดเร็วที่เกิดขึ้น นั้น ทำให้การเสนอข่าวข่าวสารไม่มีความรอบคอบเท่าที่ควรนำมาซึ่งการกระทำที่ไร้จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ก่อให้เกิดผลกระทบไปยังสาธารณชน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเกิดจากการแข่งขันด้านธุรกิจและด้านเวลา เป็นตัวกำหนดทิศทางในการทำงานของสื่อมวลชน จนทำให้จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนลดน้อยลง ถึงแม้ว่าจะมีองค์กรทางวิชาชีพหลัก เป็นตัวช่วยในการกำกับดูแล แต่ในส่วนขององค์กรแก้ไขปัญหานั้น ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละองค์กรที่ควรมีความชัดเจนในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม รวมไปถึงตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ต้องเคารพในการทำงานของสื่อตามหลัก เสรีภาพบนความรับผิดชอบต่อ

ข้อเสนอแนะ การวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ประเด็นหัวข้อที่น่าสนใจและเข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน การเก็บข้อมูลมีบางช่วงเก็บข้อมูลยาก เพราะผู้ตอบแบบสอบถามไม่ค่อยมีเวลาในการตอบ ต้องรอช่วงที่ว่าง ๆ หรือไม่ก่อนเวลาที่นัด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. เก็บข้อมูลเชิงลึก แต่ด้วยสถานการณ์ไม่ปกติ จึงไม่สะดวก และข้อจำกัดด้วยเวลา และผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านไม่สะดวกในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ด้วย เช่น สถานการณ์ไม่ปกติ ตำแหน่ง หน้าที่การทำงาน จึงมีเพียงบางท่านที่สามารถให้ข้อมูลได้

2. ปัญหาที่พบ คือ การส่งหัวข้อหรือประเด็นที่การตอบคำถาม มีความซ้ำซ้อนในการตอบ เพราะ ต้องผ่านการติดต่อประสานงานหลายขั้นตอน เช่น ในภาวะสถานการณ์ไม่ปกติ ทางอีเมล บันทึกข้อความ ส่งประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการถาม และผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวก ในการให้ข้อมูลในสัมภาษณ์ หรือนักข่าว เพราะกำลังจัดรายการ หรือถ่ายออกอากาศ ทำข่าว เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กุลธิดา สายพรหม. (2563). “คุณค่าข่าวที่มีผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์”.

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 28 (2), 29-54.

เทียนทิพย์ เดียวกัน. (2559). “จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อในการนำเสนอข่าวยุคดิจิทัล”. วารสารการสื่อสารและการจัดการนิต้า , 2 (2), 35

นันทิกา หนูสม. (2560). “ลักษณะของชาวปลอมในประเทศไทยและระดับความรู้เท่าทันชาวปลอมบนเฟซบุ๊กของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานคร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์. วารสารนิเทศศาสตร์, 37(1), 75.

พัชรภา เอื้ออมรวิช. (2561) “สื่อสังคมออนไลน์กับการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน”วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 5(2), 235-242

พรรณี อมรวิพุธพนิช. (2559) . “มโนทัศน์จริยธรรมสื่อของนักข่าวพลเมือง ไทยแลนด์ บล็อกอะวอร์ดส์” วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, 10(2), 59-95.

Miguel Paisana . (2018) . “Trust and fake news: Exploratory analysis of the impact of news literacy on the relationship with news content in Portugal. Communication & Society, 33(2), 105-117.